

KORKUNÇ İVAN

Korkunç Ivan, Rusya tarihindeki önemli hükümdarlardan biridir. Asıl adı IV. Ivan'dır ve 1533-1584 yılları arasında Rus Çarı olarak hüküm sürmüştür. 1530 yılında doğdu. Henüz 3 yaşındayken tahta çıktı. 1547'de kendisini "Tüm Rusya'nın Çarı" ilan ederek Rusya'da çarlık unvanını ilk kullanan hükümdar oldu.

- Merkezi Güç: Merkezi yönetimi güçlendirdi, soyluların (boyarların) etkisini azalttı.
- Oprıçnina Politikası: Kendi özel polis gücüyle muhaliflerine büyük zulümler yaptı; binlerce insanı işkenceyle öldürttü. Sert, acımasız ve paranoyak yönetimi nedeniyle "Korkunç" lakabını aldı.
- Oğlu: Öfke anında öz oğlunu öldürerek tarihe geçti.
- Önemi: Rusya'yı güçlü merkezi bir devlet haline getirdi ama aynı zamanda halk üzerinde büyük korku ve zulüm bıraktı. Hem reformcu hem de zalim bir lider olarak tarihe geçti

FLORENCE NIGHTINGALE

Florence Nightingale, modern hemşireliğin kurucusu olarak kabul edilen İngiliz bir hemşiredir.

- Doğum: 1820, İtalya'nın Floransa şehrinde doğdu.
- Ünü: Kırım Savaşı (1853–1856) sırasında askerlerin tedavisinde gösterdiği olağanüstü çabayla tanındı.
- Katkısı: Hastanelerde temizlik, hijyen ve düzenin önemini vurgulayarak ölüm oranlarını ciddi şekilde düşürdü.
- Modern Hemşirelik: 1860'ta Londra'da Nightingale Hemşirelik Okulunu kurarak hemşirelik mesleğini bilimsel temellere oturttu.
- Sembol: Gece elinde lambayla hastaları ziyaret ettiği için "Lambalı Kadın" olarak da anılır.
- Önemi: Hemşireliğin saygın bir meslek haline gelmesini sağladı ve sağlık hizmetlerinde devrim yaptı.

LEONARDO DA VİNCİ

Leonardo da Vinci, Rönesans döneminin en önemli sanatçılarından, bilim insanlarından ve mucitlerinden biridir. 1452'de İtalya'da doğdu, 1519'da öldü.

- Çok yönlülüğü: Ressam, mühendis, anatomist, heykeltıraş, mimar ve mucitti.
- Sanat eserleri: Mona Lisa ve Son Akşam Yemeği (The Last Supper) en ünlü tablolarıdır.
- Bilimsel çalışmaları:
 - İnsan anatomisi üzerine detaylı çizimler yaptı.
 - Uçan makineler, tanklar, köprüler gibi ileri düzey tasarımlar geliştirdi.
- Katkıları: Leonardo, hem sanatı hem bilimi birleştirerek çağının çok ötesinde düşünceler ortaya koymuştur. Rönesans'ın simgesi olarak insan aklının ve yaratıcılığın sınırlarını zorlamıştır.

KEPLER

Johannes Kepler, 17. yüzyılda yaşamış Alman bir gökbilimci, matematikçi ve fizikçidir.

- Doğum: 1571, Almanya – Ölüm: 1630
- En önemli katkısı: Gezegenlerin Güneş etrafında dönerken izlediği yollarla ilgili Kepler Yasalarını ortaya koymuştur.
- Kepler'in 3 Yasası:
 1. Gezegenler elips şeklinde yörüngelerde hareket eder.
 2. Güneş'e yaklaştıkça daha hızlı, uzaklaştıkça daha yavaş hareket ederler.
 3. Gezegenlerin yörünge süresi ile Güneş'e uzaklıkları arasında matematiksel bir ilişki vardır.

- Önemi: Kepler, evrenin matematiksel düzenle işlediğini göstermiş, Newton'un kütleçekim yasalarına giden yolu açmıştır. Astronomi ve fizik biliminde çığır açan çalışmalarıyla tanınır.

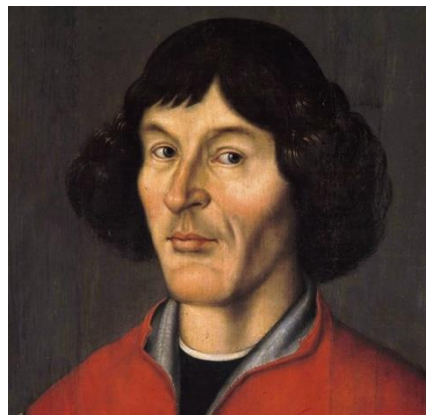

COPERNİCUS

Nicolaus Copernicus, 16. yüzyılda yaşamış Polonyalı bir gökbilimcidir.

- Doğum: 1473, Polonya – Ölüm: 1543
- En önemli katkısı: Güneş merkezli evren modelini (Heliosentrik sistem) ortaya atmıştır.
 - Bu modele göre: Dünya ve diğer gezegenler Güneş etrafında döner.
 - O zamana kadar kabul edilen Dünya merkezli (Geosentrik) evren anlayışına karşı çıkmıştır.

Önemi: Copernicus'un teorisi, bilimde devrim yaratarak modern astronominin temellerini atmıştır. Onun çalışmaları, Kepler, Galileo ve Newton gibi bilim insanlarına ilham vermiştir. Bu nedenle "Bilimsel Devrim"in öncüsü sayılır.

GALİLEO GALİLEİ

Galileo Galilei, 16. ve 17. yüzyılda yaşamış İtalyan bir astronom, fizikçi ve matematikçidir.

- Doğum: 1564, Pisa – Ölüm: 1642
- Katkıları:
 - Teleskopu geliştirerek gökyüzünü gözlemledi.
 - Ay'ın yüzeyinde kraterler, Jüpiter'in uyduları ve Güneş lekelerini keşfetti.
 - Bu gözlemler, Dünya'nın evrenin merkezi olmadığını gösterdi ve Copernicus'un Güneş merkezli modelini destekledi.
 - Serbest düşme yasaları ve hareket kanunları üzerine önemli çalışmalar yaptı.

Önemi:Galileo, modern bilimin babalarından biri sayılır. Deneysel yöntemi ve gözleme dayalı bilimi savunmuştur. Gökbilim ve fizikteki devrimsel katkıları nedeniyle bilim tarihinde çok önemli bir yere sahiptir.Güneş merkezli görüşü savunduğu için Engizisyon Mahkemesi tarafından yargılanmış ve ev hapsine mahkûm edilmiştir.

RENE DESCARTES

René Descartes, 17. yüzyılda yaşamış Fransız bir filozof, matematikçi ve bilim insanıdır.

- Doğum: 1596, Fransa – Ölüm: 1650
- En ünlü sözü: “Düşünüyorum, öyleyse varım” (Cogito, ergo sum)
- Katkıları:
 - Felsefe: Akıl ve şüpheyi temel alan rasyonalist düşüncenin öncüsüdür.
 - Matematik: Analitik geometriyi kurarak cebir ile geometriyi birleştirmiştir.
 - Bilim: Bilimsel yöntemde akıl yürütmenin önemini vurgulamıştır.

Önemi:Descartes, modern felsefenin kurucularından biri sayılır. Felsefede aklın gücünü, matematikte ise kesinliğin temelini ortaya koymuştur. Hem bilimsel düşüncenin hem de felsefi sorgulamanın gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

ALİ KUŞÇU

Ali Kuşçu, Osmanlı bilginidir, Türk-İslam dünyasından gelmektedir.

- Doğum: 1403 civarında, Semerkand'da (bugünkü Özbekistan) doğdu.
- Aslen: Timur İmparatorluğu döneminde yaşamış, sonra Osmanlı'ya davet edilmiştir.
- Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'a gelmiş ve Osmanlı'da önemli bilimsel görevlerde bulunmuştur.

Katkıları:

- Astronomi, matematik ve dilbilim alanında çalıştı.
- Fatih Külliyesi'nde ders verdi, Ay ve Güneş hareketleri üzerine eserler yazdı.
- Semerkand'daki Uluğ Bey Rasathanesi'nde çalıştıktan sonra Osmanlı ilmine katkı sundu.

Yaşadığı dönem

- Timur İmparatorluğu döneminde yetişti.

Önemli Olayı: Ayasofya'da Ders Verişi

- Ali Kuşçu, İstanbul'a geldikten sonra Ayasofya'da halka açık astronomi ve matematik dersleri verdi. Bu, dönemin en önemli bilimsel olaylarından biri sayılır. Fatih Sultan Mehmet, onun bilimsel bilgisinden çok etkilenmiş ve ona büyük saygı göstermiştir.

KATİP ÇELEBİ

Kâtip Çelebi, 17. yüzyılda yaşamış Osmanlı tarihçisi, coğrafyacısı ve düşünürüdür.

- Doğum: 1609, Ölüm: 1657
- Asıl adı: Mustafa bin Abdullah, “Kâtip Çelebi” lakabıyla tanınır..

Önemli Eserleri:

- Keşfü’z-Zünûn: 15 binden fazla kitabı tanıtan büyük bir bibliyografya eseridir.
- Cihannüma: Haritalarla desteklenen, dönemin dünyasını anlatan bir coğrafya kitabıdır.
- Fezleke: Osmanlı tarihiyle ilgili önemli bir kroniktir.

Önemi:Kâtip Çelebi, bilimsel düşüncüyü savunan, Batı’daki gelişmeleri izleyen ve eserlerinde bilgiye dayalı analizler yapan çok yönlü bir Osmanlı aydınıdır. Osmanlı’da ansiklopedik bilgi birikiminin önde gelen temsilcilerindendir.

Yaşadığı dönem:Kâtip Çelebi, IV. Murad (1623–1640), İbrahim (1640–1648) ve IV. Mehmet (1648–1687) dönemlerinde yaşamıştır. Bu dönem, Osmanlı’da iç karışıklıkların, ıslahat arayışlarının ve Batı ile ilk temasların arttığı bir dönemdir.

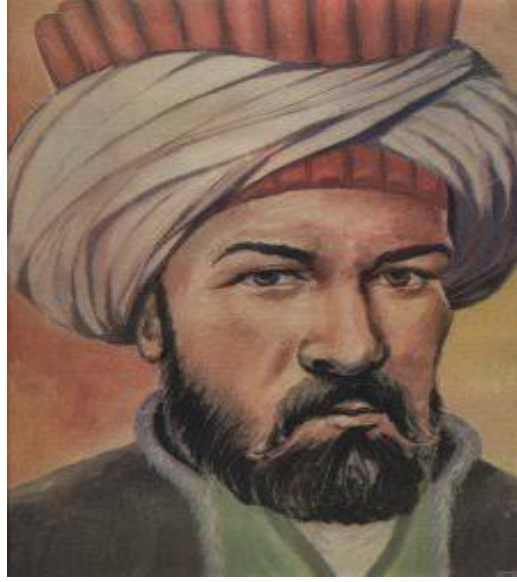
Dönüm Noktası: 1633 Bağdat Seferi ve Bilgiye Yönelişi

Kâtip Çelebi, genç yaşlarda Osmanlı ordusunda kâtip olarak çeşitli seferlere katıldı. 1633’teki Bağdat Seferi sırasında babasını kaybetti. Bu olay, onun hayatında büyük bir kırılma noktası oldu.

- Babasının ölümünden sonra dünya işleriyle değil, ilimle meşgul olmaya karar verdi.
- Tüm servetini kitaplara harcadı, evini küçük bir kütüphaneye çevirdi.
- Medreselerde okuduğu gibi, Batı kaynaklarını da inceleyerek daha evrensel bir bilgi anlayışı geliştirdi.

Bu olayın önemi:

Kâtip Çelebi'nin kişisel bir kaybı, onu dönemin en üretken Osmanlı bilim adamlarından biri haline getirmiştir. Bu dönüşüm sayesinde bibliyografya, tarih ve coğrafya alanlarında kalıcı eserler vermiştir.

EVLIYA ÇELEBİ

Evliya Çelebi, 17. yüzyılda yaşamış ünlü bir Osmanlı gezgini, yazar ve gözlemcidir.

- Doğum: 1611, İstanbul
- Ölüm: 1680 civarı (kesin yeri ve tarihi bilinmez)
- Mesleği: Sarayda eğitim almış, iyi bir hafız, hat sanatçısı ve gezgindi.

En ünlü eseri:

- Seyahatnâme: 10 ciltten oluşan bu eserde, 40 yıl boyunca gezdiği Osmanlı toprakları ve çevresindeki ülkeleri (Balkanlar, Anadolu, Kafkasya, İran, Mısır, Arabistan, Viyana...) detaylı şekilde anlatmıştır.

- Şehirlerin yapısı, halkın yaşamı, gelenek-görenekler, yemekler, hatta efsaneler bile yer alır.

Yaşadığı dönem:

Evliya Çelebi, IV. Murad ve Köprülü Mehmed Paşa gibi önemli isimlerin bulunduğu 17. yüzyıl Osmanlı döneminde yaşamıştır.

Önemi:

- Seyahatnâmesi, Osmanlı coğrafyasının ve toplum yapısının en önemli kaynaklarından biridir.
- Hem edebi hem tarihî hem de kültürel açıdan çok kıymetli bir eserdir.
- Tarzı canlı, mizahi ve detaylıdır; bu da onu farklı kılar.

Kısacası Evliya Çelebi, Osmanlı'nın en büyük seyyahıdır ve yaşadığı 17. yüzyıl hakkında bize çok değerli bilgiler bırakmıştır.

4.MURAD

IV. Murad, Osmanlı padişahlarının 17.si ve en güçlü hükümdarlarından biridir.

- Doğum: 1612
- Tahta çıkışı: 1623
- Ölüm: 1640
- Saltanatı: 1623 – 1640

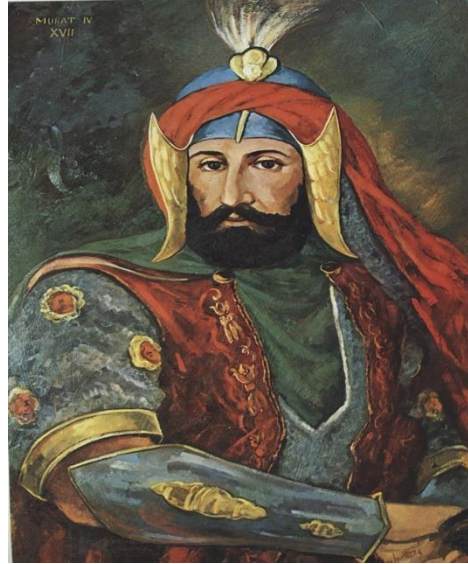
Kimdir

- Osmanlı tahtına 11 yaşında çıktı; başlangıçta devlet işleri annesi Kösem Sultan ve vezirler tarafından yürütüldü.
- Genç yaşta iktidarı ele aldı ve güçlü bir merkezi otorite kurdu.
- İçki ve tütün yasağı, gece sokağa çıkma yasağı gibi sert kanunlar getirdi.
- Emirlerine uymayanları bizzat cezalandırdığı için sertliğiyle tanındı.

Önemli olay:

- 1638’de Bağdat Seferi’ni düzenleyerek Safevîlerden Bağdat’ı aldı.
- Bu zaferle Osmanlı-Safevî mücadelesinde önemli bir başarı kazandı.

Kısaca: IV. Murad, disiplini, sert yönetimi ve askeri başarılarıyla tanınan, 17. yüzyılda Osmanlı’yı toparlamaya çalışan güçlü bir padişahdır.

PARGALI İBRAHİM PAŞA

Pargalı İbrahim Paşa, Osmanlı Devleti’nin en ünlü ve etkili sadrazamlarından biridir.

- Doğum: Yaklaşık 1495, Parga (Yunanistan kıyılarında bir yer)
- Ölüm: 1536
- Asıl adı: İbrahim; “Pargalı” lakabı doğum yerinden gelir.

Kimdir?

- Kanuni Sultan Süleyman'ın çok yakın dostu ve sırdaşıydı.
- 1523'te Sadrazam (başbakan) oldu.
- Diploması, ordu yönetimi ve devlet işlerinde büyük başarılar gösterdi.
- Osmanlı'yı Avrupa'da saygın bir konuma getiren anlaşmalar yaptı.
- Aynı zamanda sanat ve mimariyle de ilgilenmiş, kültürel gelişmeleri desteklemiştir.

Hangi dönemde yaşadı?

- Kanuni Sultan Süleyman dönemi (1520–1566)
- Sadrazamlığı: 1523 – 1536
- 1536'da, güçlenip padişaha rakip olabileceği düşüncesiyle Kanuni tarafından boğduruldu.

Kısaca:

Pargalı İbrahim Paşa, Kanuni döneminde Osmanlı'nın yükselmesinde büyük rol oynayan, ancak gücünün artması sonucu öldürülen güçlü bir devlet adamıdır.

NASIL ÖLDÜRÜLDÜ ?

Pargalı İbrahim Paşa, 1536 yılında Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle boğdurularak öldürülmüştür.

Ölümünün nedeni

- Yıllarca Kanuni'nin en yakın adamıydı; o kadar güçlü hale geldi ki, padişaha rakip olacak kadar etkili görülmeye başlandı.
- “Serasker Sultan” gibi unvanlar kullanması, bazı çevrelerde kibirli ve haddini aşan biri olarak algılanmasına neden oldu.
- Ayrıca saraydaki Hürrem Sultan ve çevresinin entrikaları da etkili oldu; Hürrem, onun Kanuni üzerindeki etkisini kısıkanıyordu.
- Sonuçta, güç dengesi tehlikeye girdi ve Kanuni, bir gece vakti sadrazamını sessizce boğdurarak idam ettirdi (Topkapı Sarayı'nda).

Ölüm şekli

- Osmanlı geleneğine uygun olarak, soylular ve üst düzey devlet adamları kılıçla değil boğularak idam edilirdi.
- Pargalı da bu şekilde, ipek bir urganla boğularak öldürüldü.

Kısaca: Pargalı İbrahim Paşa, çok yükseldiği ve gücü padişahı tehdit eder hale geldiği için, Kanuni'nin emriyle boğdurularak öldürülmüştür. Bu olay, Osmanlı tarihindeki en dramatik saray içi güç mücadelelerinden biridir.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN

Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı Devleti'nin en uzun süre tahtta kalan ve en güçlü padişahlarından biridir.

- Doğum: 1494, Trabzon
- Tahta çıkış: 1520
- Ölüm: 1566, Zigetvar Seferi sırasında
- Saltanatı: 1520 – 1566 (46 yıl)

Kimdir?

- Osmanlı'nın 10. padişahıdır.
- Hem askeri başarılarıyla, hem de adaletli yönetimiyle tanınmıştır.
- Batı'da "Muhteşem Süleyman", Osmanlı'da ise "Kanuni" (yasa koyucu) olarak anılır.

En önemli olayları

1. Belgrad , Rodos,Mohaç gibi büyük fetihler yaptı.
2. Viyana Kuşatması ile Osmanlı, Orta Avrupa'ya kadar ilerledi.
3. Zigetvar Seferi sırasında hayatını kaybetti.
4. Kanunlar ve adalet sistemi kurarak Osmanlı hukukunu düzenledi bu yüzden “Kanuni” unvanı verilmiştir.
5. Pargalı İbrahim Paşayı öldürmeye emretmiştir.

Önemi

- Osmanlı Devleti, onun döneminde en geniş sınırlarına ulaştı.
- Sadece bir fatih değil, aynı zamanda bir devlet adamı ve yasa koyucuydu.
- Sanat, mimari ve kültür açısından da altın çağ yaşandı (Mimar Sinan onun dönemindeydi).

HÜRREM SULTAN

Hürrem Sultan, Osmanlı tarihinin en etkili ve en tanınmış kadınlarından biridir.

- Doğum: 1500 civarı, aslen Ukrayna kökenlidir (Roksolana adıyla da bilinir).
- Ölüm: 1558, İstanbul
- Kimdir?: Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi ve Sultan II. Selim'in annesidir.
- Saraya carie olarak gelmiş, zamanla padişahın nikâhlı eşi olmuştur (Osmanlı tarihinde bir ilktir).

Önemli Olayı ve Önemi

1. Kadınlar Saltanatı'nın başlangıcını başlattı:
 - Hürrem, saraya girmesiyle birlikte sadece padişahın eşi olmakla kalmadı, saray siyasetini de etkileyen bir figüre dönüştü.
2. Saray entrikaları:
 - Valide Sultan Kösem gibi güçlü kadınların önünü açtı.
 - Şehzade Mustafa'nın ölümünde parmağı olduğu iddia edilir (Mustafa, Kanuni'nin başka bir oğluydu).
3. Hayır eserleri:
 - İstanbul'da Haseki Külliyesi gibi cami, hastane ve aşevi yaptırarak sosyal yardımlarda bulundu.

Kısaca:Hürrem Sultan, sadece bir padişah eşi değil, Osmanlı sarayında kadınların siyasi güce ulaştığı dönemin öncüsüdür. Akıllı, etkili ve tartışmalı bir figürdür; hem hayır işleriyle anılır, hem de saray entrikalarıyla.

